

Hoeke (Damme): Pieter Loncke orgel (1858)

Parochiekerk Sint-Jacob de Meerdere

Het orgel in de kerk van Hoeke werd vervaardigd door orgelmaker Pieter Loncke uit Hoogstade in 1858. Dit kan met zekerheid worden achterhaald; zo staat er in potlood geschreven op de windlade: "Houcke den 25 November 1858, V.G. Verhaegen, koster". Ook in het kerkarchief vindt men de oorsprong van het orgel terug: het orgel zelf kostte 825 francs, het transport van Hoogstade naar Hoeke gebeurde door "voerman" Berg uit Hoogstade en kostte 83 francs terwijl de installatie in de kerk van Hoeke 25 francs kostte. Dit maakt samen een bedrag van 933 francs.

De orgelkast is sober en eenvoudig van opbouw: een driedelige structuur met een hoger, half rond uitspringend middengedeelte (pijpentoren met 5 pijpen) en 2 naar buiten toe afdalende vlakke velden met elk 9 pijpen. De orgelkast vertoont enkele typische kenmerken van de stijl van Pieter Loncke zoals de gedraaide console aan de basis van de pijpentoren, de engelenfiguren op de kast en de versierende voluten op de zij- en bovenkant van de zijvelden. In origine was de grenen kast beschilderd met eikimitatie, de huidige beschildering dateert van begin jaren '70.

Het orgelinstrument zelf is een klein instrument met 7 registers, dat door zijn beperkte omvang in harmonie is met de kleine, charmante parochiekerk maar door zijn bouwwijze toch verschillende gebruiksmogelijkheden kent. Het orgel wordt bespeeld via 1 klavier dat in de rugzijde werd ingebouwd. Het orgel heeft geen pedaal of voetklavier.

In 1898 werd het orgel hersteld én verbouwd door orgelmaker Charles Anneessens uit Menen. Bij deze ombouw werd het originele register *Clairon 4v* vervangen door een *Salicional 8v*, terwijl de baspijpen van de oude *Doublette 2v* gebruikt werden in een nieuwe *Montre 8v*. De grootste pijpen van deze nieuwe registers werden in een aparte kast buiten het orgel tegen de doksaal muur opgesteld. De toonhoogte van alle pijpen van het orgel werd verhoogd, verschillende pijpen werden hierbij ingekort. Ook de orgelkast werd bij deze ombouw met weinig respect behandeld. Gelukkig bleven alle historische mechanische delen bewaard.

Het orgel verloor door deze ombouw in zekere mate zijn origineel karakter en kwam opnieuw in verval. Latere herstellingen waren hierbij geen oplossing en brachten eigenlijk verdere schade toe aan het instrument. In november 1995 werd het orgel onbespeelbaar.

Vanaf 1999 werden stappen genomen om het orgel vakkundig te restaureren, wat uiteindelijk gebeurde in 2002-2003. Bij de restauratie kreeg het orgel opnieuw zijn oorspronkelijke samenstelling. Verdwenen originele pijpen werden gereconstrueerd, mechanische onderdelen zoals het klavier of de windlade werden zorgvuldig hersteld met maximum behoud van oude onderdelen. Het oude pijpwerk werd gereinigd, beschadigingen door slordig stemwerk werden hersteld. Alle pijpen werden op de oorspronkelijke toonhoogte gestemd. De windvoorziening werd nagezien en geruisloos opgesteld. Ook de orgelkast werd hersteld, samen met de vernieuwing van de doksaal vloer..

Het orgel te Hoeke heeft volgende dispositie (totaal 383 pijpen):

Bourdon 8v

Traversière 8v sup.
Prestant 4v
Flûte 4v bas en sup.
Doublette 2v
Cornet III
Clairon 4v

Speelhulp: Tremulant

Tessituur: 1 manuaal of handklavier: 54 toetsen (C tot f''')
geen pedaal of voetklavier

Deling bas/sup: c'-cis' Cornet en Traversière ab cis'
Samenstelling Cornet: 4v, 2 2/3 en 2v koor (op de windlade)

Diapason: A = 414 Hz bij 15°C
Temperatuur: gelijkzwevende stemming
Winddruk: 89 mm WK

Windvoorziening:
1 nieuwe magazijnbalg, bediening met elektrische ventilator of zoals oorspronkelijk met de oude handpomp.